

Waarom zou het je kind niet wezen? een beschouwing over jeugdsex

door dr. E. Brongersma

Het was een vergadering van wetenschapsmensen, beoefenaars van allerlei vakken, en er was gesproken over jeugdseksualiteit. Tegen het einde stond er een oude man op, met een verveerd gezicht. Een arts.

„We hebben nu allemaal veel gehoord over jeugdseksualiteit, — zel hij — en daarmee hebben we het ons gemakkelijk gemaakt. Want het is zo gemakkelijk, zo veilig, in het algemeen over de jeugd te praten en daar moole theorieën over te verkondigen. Maar als we eerlijk willen zijn, dan moeten we dat alles eens uit de algemeenheid halen en het op concrete mensen gaan toepassen. Dan hebben we het niet meer over jeugd, maar over mijn zoon Frans en uw dochtertje Jetty. En dan wordt het heel wat lastiger.”

„Laat ik het toch eens proberen. Ik heb een aantal kinderen grootgebracht en mijn jongste zoon is nu vijftien. Als ik iets verantwoord wil zeggen over jeugdseksualiteit, dan moet ik dat dus durven zeggen over de seksualiteit van mijn jongste zoon. Het valt me niet gemakkelijk daarover te denken. Want zoals kinderen zich haast niet kunnen voorstellen dat hun ouders geslachtsvoorkeure hebben, zo hebben ouders moeite zich hun zoon of dochter (zulke kinderen nog!) voor te stellen in hun seksuele genoegens. Mijn zoon van vijftien zal wel, zoals haast alle jongens van zijn leeftijd, aan zelfbevrediging doen. Ik weet het niet, hij praat daar niet over met zijn vader, maar het zal wel zo zijn, en ik heb daar vrede mee. Ik heb meer moeite als ik me hem moet voorstellen in zijn seksuele omgang met een meisje, of met een vrouw, of met een andere jongen, en vooral als het met een man zou zijn. Maar goed, ik stel me dat nu toch voor en vraag me af, of ik daar nu ook vrede mee kan hebben, of ik dat goed kan vinden. Pas dan heb ik mij echt uitgesproken over jeugdseksualiteit. En dan is mijn antwoord: ja. Ik kan goedvinden dat hij dat doet met een meisje, een vrouw, een jongen, en zelfs met een man. Maar op één voorwaarde. Die voorwaarde is dat dit meisje, deze vrouw, die jongen of die man echt van mijn zoon houden en hem, ook in en door hun seksuele omgang, goed willen doen. Want dan kan die ervaring hem alleen maar verrijken, en daar mag ik alleen maar blij mee zijn.”

Een paar jaar geleden begonnen enkele afgevaardigden in de Tweede Kamer aan te dringen op afschaffing van het artikel uit het Wetboek van Strafrecht, dat homoseksuele handelingen van meerderjarigen met minderjarigen strafbaar stelde. Het aantal van die afgevaardigden en de kracht van hun argumenten nam met het jaar toe. Terwijl hij eerst nogal afwijzend had gereageerd, besloot minister Polak in 1967 het oordeel in te winnen van een commissie van deskundigen. Dat werd een commissie uit de Gezondheidsraad onder voorzitterschap van prof. Spijker.

Het rapport van die commissie is in oktober 1969 gepubliceerd (verkrijgbaar bij de Staatsdrukkerij, 's-Gravenhage — wetsontwerp 10347, stuk no. 4). Het is een wetenschappelijke stu-

die van zo hoge kwaliteit, dat ze intussen al in het Deens, het Noors en het Engels is vertaald en een rol gaat spelen bij de hervorming van het recht in de betrokken landen. Minister Polak kon lachende verklaren, dat het rapport onze nieuwste best-seller schijnt te worden. Zeker zou het geen kwaad kunnen als heel wat meer mensen met de gedachten van dit rapport kennismaakten dan slechts diegenen, die er zich uit hoofde van hun beroep in moesten verdiepen. Er staan genoeg dingen in deze tekst die heel wat verder reiken dan alleen de homoseksualiteit met jeugdigen. Dingen ook, die — vergeleken met vroeger algemeen aanvaarde standpunten — erg opzienbarend zijn. Elk mens die met jongeren te maken heeft en verantwoordelijkheid draagt voor hun vorming, zou over een paar hoofdzaken eens na

moeten denken. De laatste jaren is het opvoeden er namelijk niet eenvoudiger op geworden. Vooral niet op het punt van de seksualiteit. Zolang je seksuele omgang kan beschouwen als een voor de voortplanting noodzakelijke viezigheid, eigenlijk toch iets dierlijks, beneden-menselijks, was het duidelijk dat de jeugd zoveel en zolang mogelijk daarvan af moest houden. De opvoeding en voorlichting konden zich beperken tot waarschuwingen tegen de noodlottige gevolgen van de „geheime zonde”, tegen kinderlokkers, tegen slechte vrouwen, en tegen geslachtsziekten. De jongen en het meisje, bij wie de geslachtsdrift zich al vroeg openbaarde en die al jong seksuele betrekkingen aanknoopten, heetten verdorven en men voorspelde weinig goeds voor hun toekomst.

Tegenwoordig denken veel mensen wel anders over sex. Toch is van die oude vooroordelen heel wat meer blijven hangen dan wenselijk en logisch is. Onder de aanhangers van een nieuwe seksuele vrijheid is er menigeen, die hoog opgeeft van de waarde van de seksualiteit voor een gezond en gelukkig menselijk leven, maar die toch wat onwennig op zijn stoel begint te draaien als het om de seksuele activiteiten van jongens en meisjes gaat, die hij liefst nog voor kinderen verslijt. Dát hoeft nou toch ook weer niet, dát gaat toch wel wat ver. . . . Daarmee bewijzen zulke mensen alleen maar, hoe weinig diep de veelgeprezen seksuele revolutie bij hen nog eigenlijk zit en hoe wellig de oude taboes nog voortwoekeren, als het niet om hun eigen vrijheid maar om die van hun kinderen gaat.

Bij even doordenken lopen ze intussen met dit standpunt vast, ook al bekijk je de zaken enkel van de lichamelijk-seksuele kant. Sex is gezond en plezierig, heet het dan immers, en het is niets om je voor te schamen. Nu staat uit hele reeksen van onderzoeken wel vast dat jongens en meisjes gemiddeld met dertien jaar rijp worden,

**als we eerlijk
over jeugdseks
willen praten
moeten we het hebben
over mijn zoon frans
en uw dochter jetty**

dat hun geslachtsdelen gemiddeld op hun vijftiende verjaardag dezelfde afmetingen hebben als bij volwassen mannen en vrouwen, en dat hun geslachtsdrift zo tussen de vijftien en achttien jaar een hoogtepunt van hevigheid bereikt, later in de volwassen jaren nooit meer geëvenaard. Licht het dan niet voor de hand, dat sex voor deze jeugdigen ook gezond en plezierig en geen schande is? Men zou al met heel sterke argumenten moeten aankomen, als men wil volhouden dat jeugdsex schadelijk is en ongezond, en dat er gegronde redenen zijn om aan jongens en meisjes dit plezier te ontzeggen. In haar onwijsheid, of haar wijsheid, zet de natuur de jongeren hiertoe aan. Wie durft beweren het beter te weten dan zij?

Maar, zeggen de bezwaarden nu, op een zo louter lichamelijk standpunt kun je toch niet stellen als het om mensen gaat. Hier komen ook andere overwegingen naar voren. Jongeren moeten zich niet altijd meteen laten meeslepen door hun aandriften en daaraan toegeven; het staalt hun wilskracht als ze zich ook eens genoegens weten te ontzeggen! Gehanteerd door

**de geslachtsdrift
bereikt bij 15-18jarigen
een later nooit
meer te evenaren
hoogtepunt**

foto leo schepman

foto chris-paul stapelle

ouderen die nog geen sigaret laten liggen vanwege het gevaar van longkanker en die nog geen borrel laten staan terwille van de verkeersveiligheid, maken zulke betogen de jongeren met recht rebels. Toch steekt er wel een brok opvoedkundige wijsheid in. Het is alleen de vraag waarom je die opvoedkundige wijsheid nu juist zo bij uitstek en zo absoluut zou moeten toepassen op sex. Komt dat niet enkel uit de oude en beweerdelijk afgedane vooroordelen voort? Het is zelfs de vraag of je die opvoedkundige wijsheid eigenlijk wel mag toepassen op sex. Zou sex enkel een pleziertje zijn zoals een sigaret of een glaasje bier, ja, dan gaat de redenering zeker op. Maar we hadden nu juist afgesproken dat we boven dit eng-lichamelijk standpunt wilden uitkomen. Echt menselijke sex is meer dan de koppeling van twee lijven. Het is iets dat een brug slaat naar de ander, het schept en onderhoudt menselijke betrekkingen, het verlost uit eenzaamheid, het is uitdrukking van diepste gevoelens, van grootste intimiteit. Zijn dat nu levenswaarden? Gaat het er in de opvoeding niet juist om, mensen te vor-

men die de brug naar de ander kunnen slaan, die in menselijke betrekking tot de ander kunnen komen, die hun gevoelens kunnen uiten, die intiem kunnen zijn en die niet zullen verzinken in verstikkende eenzaamheid? En wanneer sex nu een middel, een door de natuur gegeven middel bovendien, blijkt te zijn tot deze vorming, met welk recht zullen we dan aan de jeugd het gebruik van dit middel ontzeggen?

Soms zijn ouders er trots op, dat hun zoon zijn seksualiteit zo goed in bedwang heeft of er schijnbaar niets om geeft. De jongen heeft geen hartstocht voor zelfbevrediging, hij doet geen seksuele spelletjes met zijn vrienden en vrijt niet intensief met meisjes. De jeugdpsycholoog prof. Beets („Lichaamsbeleving en seksualiteit in de puberteit“) vraagt zich af, of die ouders daar nu werkelijk zo blij mee moeten zijn. Hun zoon is waarschijnlijk hard op weg — zo waarschuwt hij — een kille, gevoelsarme man te worden, wiens gemoedsleven geen dieptepunten maar ook geen hoogtepunten kent, een vlakke natuur, zonder liefde.

De schrik voor jeugdseksualiteit is in onze westerse cultuur een verschijnsel van betrekkelijk jonge datum. De Grieken en Romeinen vonden jeugdsex vanzelfsprekend, de christelijke middeleeuwen ook, de Renaissance niet minder en de achttiende eeuw maakte er zelfs een cultus van. In ons land heeft het tot 1886 geduurd, eer het strafrecht er zich mee bemoeide. Tot dat jaar stond het aan volwassenen vrij, met kinderen van elke leeftijd seksuele contacten te hebben (sinds 1811 ook homoseksuele contacten), zolang ze daarbij maak geen geweld gebruikten.

De tegenwoordige angst voor jeugdsex heeft dan ook weinig met godsdienst of moraal te maken, en is eerder aangekweekt door de maatschappelijke ontwikkeling, die het leerproces langer maakte. Hierdoor kwam de leeftijd, waarop een jongen geschikt werd om een gezin te stichten, veel hoger te liggen dan de leeftijd, waarop hij lichamenlijk in staat was kinderen voort te brengen. Bij een algemene verbreiding van voorbehoedmiddelen vallen de maatschappelijke bezwaren tegen jeugdsex echter weg, en gelei-

foto: chris-paul Stapele

de gevaren die de jeugd bedreigen op het gebied van seksualiteit zinken in het niet bij de gevaren waaraan zij op andere gebieden bloot staan

delijk zullen de morele inzichten zich wel weer aan die nieuwe toestand aanpassen.

Alleen tegen de achtergrond van al deze feiten is het rapport begrijpelijk, dat de professoren Speijer, Van Emde Boas en Trimbos tezamen met de dokter Zeegers en Zijlstra opstelden en dat de Gezondheidsraads aan de Minister van justitie aanbod. Hen was overigens uitsluitend gevraagd iets te zeggen over de seksuele omgang van jeugdigen boven de vijftien jaar met volwassenen van hetzelfde geslacht. Denken we aan zulke verhoudingen, dan valt meteen het woord „verleiding”. Voor de commissie is de zaak daarmee nog allerminst afgedaan. Willen jongens en meisjes flinke, zelfstandige mensen worden, zegt de commissie, dan moeten we niet trachten hen voor alle verleidingen te behoeden, want dat bevordert de geestelijke volksgezondheid niet. De gevaren die de jeugd hierbij bedreigen op het gebied van de seksualiteit, zinken in het niet bij de gevaren, waaraan jonge mensen op andere gebieden bloot staan.

Maar de commissie gaat verder. Ze

seksuele contacten van jeugdigen met volwassenen kunnen van positief belang en bevorderlijk voor hun ontwikkeling zijn

hiernaast scène uit de film „mourir d'aimé” (in nederland uitgebracht onder de titel „leven is liefhebben”) met Annie Girardot en Bruno Pradall. De film gaat over een dramatische liefdesverhouding van een onderwijzeres met een jeugdige leerling en is geïnspireerd op een levensschets gebeurtenis in frankrijk die daar veel stof heeft doen opwaaien.

ruimt het gehele begrip „verleiding” op. In de volksverbeelding is er een boze man, de „knapenschender” die onschuldige jongens aan zijn lusten opoffert en hun seksuele leven daarvoor blijvend in verkeerde banen stuurt. Van deze voorstelling blijft bij de commissie niets over.

Dat zwaar beladen, veroordelende woord „verleiding” vervangt ze liever door „initiatie” (inwijding in het seksuele leven). Nu heeft juist op dit gebied de jeugd voor haar normale ontwikkeling behoefte aan „een brede mogelijkheid van kennismaking, experiment, contact en initiatie”. Vooral bij jongens spreekt de geslachtsdrift sterk, en als ze zich door een vrouw of een man laten inwijden in het seksuele leven, dan gebeurt er in het grootste deel der gevallen iets waar ze gewoon op hebben zitten wachten en wat ze heel dikwijls zelf hebben uitgelokt. Ze vragen erom, bewust of onbewust, ze bieden er zichzelf voor aan. Het is nonsens ze, hoe dan ook, als slachtoffers te beschouwen. Als het nu een man is die de jongen, of een vrouw die het meisje inwijdt, dan maken veel mensen zich toch be-

zorgd. Zo zou immers homofiele worden aangekweekt! In feite is dit slechts een oude legende, die bij het grote publiek misschien nog hardnekkig rondwaart, terwijl ze in wetenschappelijke kringen allang en volledig heeft afgedaan. Ook de commissie Spijzer geloof dat niets van.

Ze wijst wel op wat anders. Jonge homofielen staan door hun aard vanzelf wat vreemd en onwettig in een wereld, die officieel helemaal op heteroseksualiteit is ingesteld. Ze leven vaak onder een beklemmende druk en een gevoel van niet-te-kunnen-zijn-wat-ze-zijn. Als dan een oudere vriend hen inleidt in een wereld waar ze volledig, ook in hun seksuele gevoelens en uitingen, worden begrepen en aanvaard, is dat een enorme opluchting. Voor jonge homofielen zullen dus de seksuele contacten met een volwassen homofiel van positief belang en bevorderlijk voor hun ontwikkeling zijn.

De commissie gaat nog verder. Ook de jongere, die later zal uitgroeien tot een man of vrouw met heteroseksuele neigingen, kan voor zijn vorming van

homoseksuele contacten voordeel hebben, net zoals het voor een homofiele jongen goed kan zijn, ook wel eens met vrouwen of meisjes te slapen. De wereld valt immers niet uiteen in een groep heterofielen aan de ene kant en een groep homofielen aan de andere. Heteroseksualiteit en homoseksualiteit zijn twee polen, en elk mens staat ergens in het spanningsveld daar tussenin — de meesten dichterbij de pool van de heteroseksualiteit, een niet onbelangrijk percentage dichterbij de pool van de homoseksualiteit en nog anderen ongeveer in het midden.

Dit betekent dat elk mens de aantrekkingskracht van beide polen ondergaat. Geen heterofiel, of hij heeft een min of meer groot brok homofilie in zich; geen homofiel, of er is een min of meer belangrijke heterofiele kant aan zijn wezen. De heterofielen, die dit het hardst en hartstochtelijkst proberen te ontkennen, zijn gewoonlijk juist de mensen, bij wie het brok homofilie nogal omvangrijk is. Ze willen dat alleen niet weten, en daarom verloochenen en onderdrukken ze het.

Nu is er evenwel niets bij gewonnen als een mens die „andere kant“ die ook tot zijn wezen behoort, tracht weg te drukken. Integendeel, daar komt de ergste ongelukken van. Het komt helaas dikwijls genoeg voor, dat mensen pas in hun huwelijk beginnen te ontdekken, eigenlijk meer homofiel dan heterofiel te zijn. Ze hebben zichzelf en anderen rampzalig gemaakt, door de waarheid zolang niet te willen zien. Maar ook zij, bij wie de neiging naar de andere kant niet overwegend is, gaan gelukkiger en beradener door het leven als ze het gehalte aan homofilie, dat hun deel is, rustig erkennen

en bewust aanvaarden.

In de puberteitsjaren en vlak daarna blijken nu de de meeste jongens en meisjes heel toegankelijk voor homoseksuele benadering. Het experimenteren met homoseksualiteit valt hun dus gemakkelijk, en langs die weg kunnen ze zich vertrouwd maken met het brok homofilie dat ze in hun leven meedragen. Bij de meesten gaan de heteroseksuele verlangens en het genot bij de bevrediging daarvan steeds sterker overheersen. Zo zal bij de overwegend heterofiel ingestelde jongen de trek naar het meisje vanzelf de overhand krijgen, en zullen de lustgevoelens, die een vriend in hem kan opwekken, steeds minder intens worden. Maar hij zal zichzelf door die homoseksuele contacten beter hebben leren kennen, en hij zal met deze zijde van zijn natuur voortaan beter kunnen omgaan. Het zijn de slechtste huisvaders niet, die zich zonder onbehagen durven herinneren, hoe ze zich vroeger met schoolkameraden of een oudere vriend, seksueel hebben gemuseerd.

Was het een oudere vriend, dan kunnen zij — als die man hun werkelijk genegen was — bij hem de steun en de intimiteit hebben gevonden waaraan de jongeren zo dringend behoefte heeft in die jaren. Want het is de periode waarin het kind zich geleidelijk losmaakt van de bescherming van het ouderlijk huis, en het toch niet kan stellen zonder een liefderlijke leiding. In navolging van de Amerikaanse psychiater Sullivan wijst de commissie Speijer op de behoefte van deze jongeren aan een heel intieme relatie met een oudere toeverjaat, onverschillig of deze intimiteit nu heteroseksueel dan wel homoseksueel getint is.

Het was dus werkelijk niet zo vreemd, wat die dokter over zijn zoon zei, op die vergadering. Maar meer dan een eeuw lang zijn de vooroordelen tegen jeugdsex er nu zo grondig ingestampt, dat niemand er zich gemakkelijk van los maakt. zelfs zij, die redeneringen zoals ik die hierboven gaf, en zoals ik die in 1969 voordroeg op het congres over „De Staat als Zedenmeester“, (later nog nader uitgewerkt in mijn boekje „Sex en Straf“), heel goed kunnen volgen, hebben moeite er de konklusies uit te trekken.

Geen mens demonstreerde dit beter dan minister Polak, die braaf meelep met de gedachten uit het rapport van de commissie-Speijer en dus art. 248 bis uit het Wetboek van Strafrecht schrapt: het verbieden van homoseksuele contacten van meerderjarigen met minderjarigen is immers geen jeugdbescherming, maar eerder schadelijk voor de jeugd. Zo ver, zo goed. Maar als dezelfde Minister even later niet meer zorgvuldig gegend wordt door een deskundige commissie, en zelfstandig over het onderwerp moet gaan nadenken, weigert hij de nieuwe statuten van de NVSH goed te keuren met het motief dat die vereniging dan seksuele contacten van en met jongeren zou kunnen bevorderen.

Toen de statuten hem werden voorgelegd had hij met het rapport Speijer in zijn hoofd, moeten zeggen „So what?“ Maar hij zei „So not!“ en liet vooroordeel en taboe het winnen van wetenschap en inzicht. Consequent zijn is moeilijker dan u denkt!

